

Recente publicaties

BESPREKINGEN

Cabrera i Gallissa, E. 1988. INVERNADA DE GAVIOTAS Y CHARRANES EN LA PENINSULA IBERICA. In: Telleria, J.L. (ed.). Invernada de aves en la Peninsula Iberica. Monografia No.1, Sociedad Ornitologica de Ornithologia, Madrid.

In deze bijdrage in de eerste monografie van de "Spaanse Ornithologische Unie" wordt ingegaan op de aantallen en de verspreiding van de in Spanje en Portugal overwinterende meeuwen en sterns. De verwerkte tellingen zijn de volgende: drie tellingen in Galicië (NW-Spanje), één onvolledige telling in Portugal, vijf tellingen in Catalonië en Valencia (oostkust), één op de Balearen en één integrale telling van geheel Iberië, exclusief de Balearen.

Het totaal aantal overwinterende meeuwen en sterns wordt geschat op minstens 800.000 vogels, waarvan 400.000 aan de noordwest- en westkust (Golf van Biskaye en Atlantische Oceaan), 300.000 aan de mediterrane kust (1700 km) en zo'n 70.000 her en der in het binnenland. De grootste aantallen werden vastgesteld bij Rias Bajas in Galicië, bij de monding van de Taag en in de Ebrodelta (meer dan 70.000 vogels per plek). Niet verrassend blijkt de Kokmeeuw (410.000 exemplaren) de algemeenste soort te zijn, gevolgd door achtereenvolgens Geelpootmeeuw (180.000), Kleine Mantelmeeuw (115.000) en Zwartkopmeeuw (50.200). Kokmeeuwen werden iets meer langs de mediterrane kust dan langs de Atlantische kust geteld (respectievelijk 200.000 en 150.000), terwijl het in het binnenland de enige soort was met aantallen van betekenis. Geelpootmeeuwen bleken daarentegen langs de Atlantische kust twee maal zo talrijk te zijn als langs de Middellandse Zee (120.000 tegen 60.000), terwijl van de 115.000 Kleine Mantelmeeuwen liefst 100.000 exemplaren op de Atlantische kust werden vastgesteld. De verrassende 50.200 Zwartkopmeeuwen werden vrijwel alleen langs de Middellandse Zeekust gezien. Er wordt vermoed dat hier tegenwoordig veel meer Zwartkopmeeuwen overwinteren dan in vroeger jaren, vermoedelijk als gevolg van de recente toename van de kolonies bij de Zwarte Zee.

Uiteraard zijn de aantallen getelde Dwergmeeuwen en Drieteenmeeuwen (respectievelijk 1300 en 1600) waarschijnlijk nogal onbetrouwbaar, gezien de min of meer pelagische levenswijze van deze soorten. Opvallend was wel dat de meeste Dwergmeeuwen aan de Middellandse Zeekust werden geteld (met name in de Ebrodelta an de delta van de Llobregat). Vrijwel alle Drieteenmeeuwen werden gezien tijdens de massale 'wreck' van deze soort aan de Atlantische kusten in 1984. Hoewel van de Audouins Meeuw de meerderheid in Noord-Afrika overwintert, werd in 1984 een totaal van 132 vogels geteld. De winterpopulatie wordt geraamd op 400. Andere waargenomen soorten meeuwen waren: Vorkstaartmeeuw (1), Dunbekmeeuw (103), Stormmeeuw (50), Ringsnavelmeeuw (1), Kleine Burgemeester (3), Grote Burgemeester (2), Grote Mantelmeeuw (238).

Overwinterende aantallen sterns van betekenis werden alleen vastgesteld bij de Grote Stern. Liefst 1384 exemplaren werden geteld, vooral bij de monding van de Taag. Langs de Atlantische kust werden weliswaar grotere aantallen gezien, maar het voorkomen hier was van onregelmatiger aard dan aan de oostkust. Andere overwinterende sterns waren: Reuzenster (44), Visdief (65) en Dwergstern (3).

MP

Evans, P.G.H. (ed.) 1988. EUROPEAN RESEARCH ON CETACEANS. Proceedings of the Second Annual Conference of the European Cetacean Society. European Cetacean Society, Lisboa.

De tweede conferentie van de nog maar kortgeleden opgerichte 'European Cetacean Society' (ECS) werd gehouden van 5 tot en met 7 februari in het Portugese Troia. Meer dan 100 deelnemers uit een twaalfal landen waren op deze conferentie bijeengekomen. Vanuit Nederland werd één bijdrage verzorgd. Bijzondere bijeenkomsten tijdens het congres werden door de werkgroep 'strandings' en de werkgroep 'bijvangst' verzorgd en in de proceedings verslagen. De volgende abstracts van lezingen en posters zijn hier verder in opgenomen:

Santos, M.E. dos. Problems and perspectives for the study and conservation of cetaceans in Portugal. Sequeira, M.L. & Teixeira, A.M. Marine mammal surveys in Portugal. Santos, M.E. dos, Lacerda, M. & Sequeira, M.L. Preliminary aerial surveys in Portuguese coastal waters. Pérez, C. & Nores, C. Cetacean research in Asturias (North Spanish coast). Nores, C. & Pérez, C. Multiple strandings of Stenella coeruleoalba and Globicephala macrorhynchus on the coast of Spain. Camiñas, J.A. & Rey, J.C. First record of a pygmy sperm whale (Kogia breviceps) on the southern Spanish Atlantic coast (Gulf of Cadiz). Vonk, R. & Martel, V.M. First list of odontocetes from the Canary Islands (1980-1987). Gordon, J., Arnbow, T. & Deimer, P. Cetacean research being conducted in the Azores by the International Fund for Animal Welfare. Arnbow, T., Gordon, J., Martins, H., Santos, R. & Walsh, V. Individual photographic identification of Risso's dolphin Grampus griseus near the Azorean Islands. Reiner, F. Note on the first recorded stranding of a humpback whale Megaptera novaeangliae on the Portuguese coast. Santos, M.E. dos & Harzen, St. Some new mating behaviour elements of free-ranging bottlenose dolphins. Giordano, A. New data on the presence of Balaenoptera acutorostrata in the northwest Mediterranean basin. Evans, P.G.H., Lane, M.-R. & Scalan, G. Cetaceans in UK & Irish waters: a check list. Danielsen, F., Skov, H. & Durinck, J. Ship-based survey of cetaceans in the Danish waters - a short description of the work with some preliminary results. Lindhard, M., Knudsen, L.Ø., Calvert, M. & Lyrholm, T. Sperm whale photoidentification, local fidelity and group behaviour off Andenes, Norway. Martin, A.R. & Desportes, G. Preliminary studies of long-finned pilot whales from Faroese waters since 1986: reproduction and growth. Andersen, L.W. Genetic differences among local populations of the long-finned pilot whale, off the Faroe Islands and its karyotype. Desportes, G., Mouritsen, R. & Bloch, D. Preliminary results on the diet of long-finned pilot whale exploited off the Faroe Islands. Raga, J.A., Balbuena, J.A. & Abril, E. Preliminary report on parasitological research on long-finned pilot whales in the Faroe Islands. Desportes, G., Balbuena, J.A. & Raga, J.A. First data on stomach parasites of long-finned pilot whales stranded in the Faroe Islands. Rappé, G. & Waerebeek, K. van. Xenobalanus globicipitis (Crustacea, Cirripedia) on cetaceans in the Northeast Atlantic and the Mediterranean: a review. Aguilar, A. & Borrell, A. Variation in blubber lipid reserves in fin whales off Spain. Behrmann, G. How do odontocetes perceive their own sounds? Kinze, C.C. Studies on the behaviour and ecology of the harbour porpoise: preliminary results from a series of sighting cruises in Danish waters, April-August 1987. Clausen, B. & Andersen, S. By-catch and health status of harbour porpoises from Danish waters. Lindstedt, I. & Lindstedt, M. Harbour porpoises deposited in Swedish museums in the years 1973-1986. Smeenk, C. Stranding records of the harbour porpoise from the Netherlands. Kinze, C.C. Report of the

Harbour Porpoise Working Group meeting - Recent harbour porpoise research in Europe. Magnaghi, L. & Podesta, M. Report of Strandings Working Group meeting. Northridge, S. Report of By-catch Working Group meeting.

Mensen die geïnteresseerd zijn in één of een enkele samenvatting kunnen daarvan een fotokopie bestellen bij Kees Camphuysen, Perim 127, 1503 GB Zaandam. Onkosten worden in rekening gebracht (fl 0.10 per kopie en portokosten). Met nadruk zij vermeld dat deze lezersservice uitsluitend geldt voor abonnees. Beter is het om eenvoudig lid te worden van de European Cetacean Society door het overmaken van fl 30,- op de bankrekening van de European Cetacean Society no. 49.65.83.646, Amro Bank, Leiden. Voor meer informatie en aanmeldingen als lid: schrijf naar Dr C. Smeenk, schatbewaarder ECS, c/o Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, postbus 9517, 2300 RA Leiden. CJC

Peterz, M., Oldén, B. & Jönsson, P.E. 1988. HAVSFÅGELRÄKNING FRÅN FÄRJOR I KATTEGATT. Pelagicus 3:17-39.

Een bijzonder verslag van een activiteit die wellicht de mooiste schakel vormt tussen zeetrekellingen aan de kust en offshore waarnemingen. Vanaf een drietal veerboten in het Kattegat, tussen Göteborg (Zweden) en Fredrikshamn (Denemarken), tussen Varberg (Zw) en Grenå (DK) en tussen Helsingborg (Zw) en Grenå, werden tussen juni 1984 en juli 1987 103 transecttellingen uitgevoerd. In een gebied van 90° voor het schip werd een scan uitgevoerd, zoals indertijd voorgesteld door het Seabirds at Sea Team (en inmiddels gangbaar in de Noordzee). In 325 uren waarnemen werden in totaal 115.000 vogels, 55 verschillende soorten waargenomen. Het resultaat is een grote serie fraaie seizoenpatronen met aantallen vogels per 10 minuten. Op grond van deze tellingen worden de aantallen overwintersaars in het Kattegat geschat op (bijvoorbeeld) 20-30.000 duikers, 50-60.000 Eiderenden, 100.000 Zilvermeeuwen, 50.000 Stormmeeuwen, 100-400.000 Drieteenmeeuwen en 100.000 alk/zeekoeten.

Ofschoon het altijd een wat moeilijke zaak blijft om een schatting als 20-30.000 duikers te accepteren als er bij wijze van uitschieters niet meer dan 220 (1x) en 300 (1x) duikers werden gezien op een enkele tocht, is de systematische aanpak van het project hoopgevend. De lange lijst van medewerkers toont aan dat een dergelijk project toegankelijker is voor grote aantallen waarnemers dan bijvoorbeeld ons eigen offshore project, en dus geschikter voor een vereniging als de CvZ er een is.

In het rapport zijn door talloze tabellen en figuren grote hoeveelheden van het basismateriaal afgedrukt. Ondanks de Zweedse taal (en de wat korte engelse samenvatting) is het daardoor een bruikbaar en toegankelijk rapport geworden. CJC